

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра загальновійськових дисциплін

**Р О Б О Ч А П Р О Г Р А М А
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«ВІЙСЬКОВА ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ
(У ТОМУ ЧИСЛІ ЛІДЕРСТВО)»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 24 с.

Розробник:

Н.О. Опанасенко, викладач кафедри загальновійськових дисциплін, кандидат юридичних наук.

Затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін
(протокол № 1 від 01 вересня 2020 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на
засіданні кафедри загальновійськових дисциплін
(протокол № 12 від 22 червня 2021 р.)
(протокол № 2 від 01 вересня 2022 р.)

Начальник кафедри – С.С. Корольов,
кандидат історичних наук, доцент

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	10
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	16
5. Форми педагогічного контролю й засоби оцінювання результатів навчання	17
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	18
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти	20
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	21

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 2,0	Галузь знань – 08 «Право»	Обов'язкова
Кількість модулів – 2		Рік підготовки: 2020–2024
Загальна кількість годин – 60	Спеціальність – 081 «Право»	Семестр
		3-й
Тижневих годин: аудиторних – 2–4, самостійної роботи курсанта (студента) – 2–4.	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Лекції
		20 год.
		Практичні / семінарські заняття –
		20 год.
		Самостійна робота
		20 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)

Метою навчальної дисципліни «Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)» є надання курсантам (студентам) комплексних знань про психолого-педагогічне забезпечення в силових та спеціальних структурах України, формування у курсантів здібностей психолого-педагогічного аналізу військової діяльності та військової дисципліни, а також розвиток та вдосконалення інтелектуальних, духовних та фізичних можливостей особистості майбутнього офіцера із врахуванням сучасних досягнень психологічної і педагогічної наук.

Завдання:

- навчити курсантів методиці оцінки морально-психологічного стану особистості і військових колективів;
- розкрити організацію та методику проведення індивідуально-виховної роботи з урахуванням особливостей психологічних процесів, станів та утворень психологічної структури особистості в організації навчально-виховного процесу з військовослужбовцями;
- озброїти курсантів знаннями про особливості прояву психології особистості і колективу в умовах військової діяльності, знаннями щодо сутності та змісту навчально-виховного процесу з військовослужбовцями;
- забезпечити оволодіння курсантами методикою застосування принципів і методів виховання у військово-юридичній діяльності;
- сформувати у курсантів педагогічну культуру сучасного військового керівництва, постійну потребу у самовдосконаленні.

Пререквізити: навчальні дисципліни, що передують вивченню цієї дисципліни та пов'язані з нею: «Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стрійова підготовка)», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка».

Кореквізити: навчальні дисципліни, які викладаються паралельно з цією дисципліною: «Бойова система виживання воїнів (у тому числі тактична медицина)», «Основи військового управління (у тому числі штабні процедури НАТО)», «Управління повсякденною діяльністю підрозділів (у тому числі охорона державної таємниці)», «Організаційно-правове забезпечення оборонної реформи за принципами, стандартами та процедурами НАТО», «Військова адміністрація», «Організаційно-правове забезпечення контролю та управління ризиками в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України»

Постреквізити: навчальні дисципліни, які викладаються після цієї дисципліни та пов'язані з цією: «Морально-психологічне забезпечення

підготовки та застосування Збройних Сил України», «Правове забезпечення управління персоналом в Збройних Силах України», «Гендерна рівність в оборонній сфері».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1.1. Аналізувати теоретико-методологічні основи психологічних теорій і концепцій.

РН НД 1.2. Вивчати та враховувати індивідуально-психологічні особливості військовослужбовців у військово-юридичній діяльності.

РН НД 1.3. Оцінювати та прогнозувати морально-психологічний стан військовослужбовців.

РН НД 1.4. Аналізувати та прогнозувати вплив факторів бойової діяльності та військової служби на ефективність функціонування психіки військовослужбовців.

РН НД 1.5. Вивчати та враховувати психологічні особливості військових колективів у військово-юридичній діяльності.

РН НД 1.6. Оцінювати та прогнозувати морально-психологічний стан військових колективів.

РН НД 1.7. Прогнозувати, попереджувати та розв'язувати психологічні конфлікти в військовому середовищі.

РН НД 1.8. Аналізувати теоретико-методологічні основи педагогічних концепцій.

РН НД 1.9. Робити психолого-педагогічний аналіз військової діяльності та військової дисципліни.

РН НД 2.1. Застосовувати принципи навчання у військово-педагогічному процесі.

РН НД 2.2. Застосовувати принципи виховання у військово-

педагогічному процесі.

РН НД 2.3. Застосовувати методи навчання у військово-педагогічному процесі.

РН НД 2.4. Застосовувати методи виховання у військово-педагогічному процесі.

РН НД 2.5. Застосовувати форми навчання у військово-педагогічному процесі.

РН НД 2.6. Застосовувати форми виховання у військово-педагогічному процесі.

РН НД 2.7. Аналізувати стан та ефективність організації процесу навчання військовослужбовців та підготовки військових частин і підрозділів.

РН НД 2.8. Аналізувати стан та ефективність організації процесу виховання військовослужбовців.

РН НД 2.9. Застосовувати сучасні технології навчання у навчально-виховній роботі.

РН НД 2.10. Застосовувати сучасні технології виховання діяльності у навчально-виховній роботі.

РН НД 2.11. Формувати у військовослужбовців національну самосвідомість і високі патріотичні якості, схильність до загальнолюдських і відданість національно-історичним цінностям українського народу, високоморальні норми поведінки, готовність і здатність захищати українську державу і народ України.

РН НД 2.12. Демонструвати уміння щодо впровадження різноманітних стилів управління командира, авторитету та лідерства в процесі управлінської діяльності, знання загальних факторів управлінської діяльності сучасного командира.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей і досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності й освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК9. Здатність працювати в команді.
- ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК1.1. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності відповідно до соціальних статусів і модусів.
- ЗК1.6. Здатність бути лідером, брати на себе відповідальність, стимулювати на досягнення спільної мети.

Спеціальних компетентностей:

- СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
- СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК1.3. Знання і розуміння порядку розгляду юридичних спорів, що виникають між суб'єктами правових відносин.

СК1.9. Уміння визначати власну тактику та стратегію, керувати підлеглими в ході повсякденної службової діяльності, під час мобілізації, у воєнний час та в бойовій обстановці.

Програмних результатів навчання:

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.

ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 16. Використовувати комп'ютерні програмами, необхідні у правничій діяльності.

РН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

ПРН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН1.4. Демонструвати вміння застосовувати набуті правові знання за умов самостійного прийняття юридичних рішень відповідно щодо своїх професійних статусів.

ПРН 1.9. Уміння визначати власну тактику та стратегію, позитивно перетворювати (змінювати) корпоративну культуру, керувати підлеглими в ході повсякденної службової діяльності, під час мобілізації, у воєнний час та в бойовій обстановці, досягаючи мети завдяки відданості вищим ідеалам і моральним цінностям.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Військова психологія.

Предмет, завдання і методи військової психології. Роль психологічних знань у військово-юридичній діяльності. Історія розвитку психології. Психологія як наука про закономірності виникнення, розвитку і функціонування психіки і психічної діяльності людини і груп людей. Галузі психології. Виникнення і розвиток військової психології. Військова психологія на сучасному етапі. Зростання ролі військової психології в умовах реформування та розвитку Збройних Сил України. Зв'язок військової психології з військовою наукою, педагогікою, соціологією та іншими суспільними науками. Предмет і завдання військової психології. Місце і роль військово-юридичних кадрів Збройних Сил України у вирішенні завдань військової психології, впровадженні досягнень військової психології до військової та військово-юридичної практики.

Психологія особистості військовослужбовця. Загальна характеристика особистості в психології. Психологічні властивості особистості військовослужбовця. Психічні особливості особистості військовослужбовця і

їх прояви в умовах військової діяльності. Фактори формування особистості військовослужбовця. Взаємозв'язок психічних процесів, властивостей, станів і утворень у психологічній структурі особистості військовослужбовця. Особливості індивідуального прояву психічних пізнавальних процесів і шляху їх розвитку у військовослужбовців.

Поняття спрямованості особистості, структура і зміст спрямованості. Фактори, які надають вплив на спрямованість особистості військовослужбовця. Вивчення і шляхи формування військово-професійної спрямованості.

Поняття про типи вищої нервової діяльності і темперамент. Класифікація і психологічна характеристика темпераментів. Методика вивчення та урахування особливостей темпераменту військовослужбовців у військово-юридичній діяльності, в індивідуально-виховній роботі.

Поняття характеру. Найважливіші риси характеру різних категорій військовослужбовців. Вивчення, оцінка і урахування характеру військовослужбовців у військово-юридичній діяльності. Основні умови і шляхи формування військово-професійних рис характеру військовослужбовців. Поняття і структура здібностей військовослужбовців. Вивчення, урахування та розвиток здібностей у процесі військової діяльності.

Поняття і природа психічних пізнавальних процесів. Сутність і зміст основних психічних пізнавальних процесів. Місце і роль психічних пізнавальних процесів у діяльності військовослужбовців. Вплив військово-професійної діяльності на функціонування психічних пізнавальних процесів. Урахування особливостей психічних пізнавальних процесів у військово-юридичній діяльності. Умови, шляхи розвитку та активізації психологічних пізнавальних процесів у військовослужбовців.

Поняття і природа емоційних процесів. Класифікація емоційних процесів. Урахування емоційних процесів військовослужбовців у військово-юридичній діяльності.

Поняття і природа вольових процесів. Місце та роль вольових процесів

у діяльності військовослужбовців. Види і структура вольових дій. Вольові якості особистості військовослужбовця. Шляхи та умови формування вольових якостей у військовослужбовців. Урахування вольових процесів особистості у військово-юридичній діяльності.

Поняття психічних станів, їх загальна характеристика. Класифікація психічних станів особистості воїна. Фактори, які надають вплив на психічні стани військовослужбовців. Виявлення і управління психічними станами військовослужбовців. Урахування психічних станів особистості у військово-юридичній діяльності.

Специфіка функціонування психічних процесів і станів в умовах бойової діяльності. Фактори, що визначають активність воїна в бою. Зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на психіку воїна в умовах бойової діяльності. Своєрідність впливу соціальних, бойових, фізіологічних і психологічних факторів на бойову поведінку воїнів. Закономірності прояву психіки й поведінки воїнів у бої. Стрес як стан, який пережитий воїном у бою. Суб'єктивне усвідомлення стресу (переживання страху, тривоги, гніву, образи, туги, ейфорії, розпачу, нелюдської втоми та ін.). Фактори, що зумовлюють реакцію на страх. Стомлення як причина виникнення дезорганізуючого стресу та його показник. Вплив тривалого перебування людини в обстановці дії бойових стрес-факторів на виникнення психогенних психічних розладів (неврози, гострі реактивні психози).

Психологія військового колективу. Методика вивчення взаємин у військовому колективі. Поняття і класифікація груп і колективів. Основні ознаки, особливості і риси військового колективу. Сутність і структура психології військового колективу. Оцінка адаптації особистості у військовому колективі і стилю міжособистісного спілкування. Спілкування як психологічна проблема. Поняття міжособистіх стосунків. Характеристика взаємостосунків у військових колективах Збройних Сил України. Принципи та види взаємостосунків військовослужбовців, їхні особливості.

Громадська думка військового колективу, механізм її вивчення і

формування. Передумови стабільної громадської думки колективу. Етапи розвитку і формування громадської думки військовослужбовців. Місце та роль військово-юридичних кадрів у формуванні громадської думки військових колективів.

Колективні настрої. Вплив колективних настроїв на життя та діяльність військовослужбовців. Складові колективного настрою. Формування позитивного колективного настрою. Колективні настрої у військовій службі. Місце та роль військово-юридичних кадрів у формуванні колективних настроїв військових колективів.

Поняття і види традицій. Військові традиції та їхня характеристика. Значення традицій для життєдіяльності військових колективів. Позитивні та негативні традиції військових колективів. Шляхи та засоби формування позитивних традицій військових колективів. Місце та роль військово-юридичних кадрів у формуванні традицій Збройних Сил України.

Психологічна характеристика конфлікту. Міжособистісний конфлікт як соціально-психологічне явище. Види міжособистісних конфліктів у військовослужбовців та шляхи їх вирішення. Етапи розвитку міжособистісного конфлікту та їх психологічний аналіз. Діагностика конфлікту, його функції, стадії, визначення конфліктних зон у підрозділі. Стратегія та тактика розв'язування конфліктів в умовах військової діяльності. Заходи психокорекційної роботи на тлі міжособистісного конфлікту. Сутність конфліктної ситуації. Технологія розв'язання міжособистісного конфлікту.

Психологічні аспекти лідерства та управління у військовому колективі. Природа та визначення поняття лідерства. Лідер і командир. Психологічна структура лідерських якостей майбутнього офіцера. Характеристика стилів керівництва у військовому колективі. Зміст функцій військового управління. Взаємини командира і підлеглого під час постановки та виконання завдань. Форми розпорядницької діяльності. Поняття та зміст військової організаційної й управлінської культури.

Поняття і природа авторитету. Значення і роль авторитету в житті та діяльності військового колективу. Міжособистий авторитет у військовому середовищі. Авторитет і самоутвердження особистості воїна. Фактори і шляхи формування авторитету. Авторитет командира військового підрозділу. Авторитет військово-юридичних кадрів.

Модуль 2. Військова педагогіка.

Місце і роль педагогічних знань у процесі підготовки військовослужбовців. Становлення та етапи історичного розвитку педагогіки як науки. Основні категорії та стадії розвитку вітчизняної педагогіки. Предмет і завдання педагогіки. Місце педагогіки у системі наук. Структура педагогічної науки.

Історія розвитку військової педагогіки Київської Русі (IX – перша половина XIII ст.). Становлення та розвиток військової педагогіки в епоху українського Відродження (XVI – XVIII ст.) Головні тенденції розвитку в освіті на початку XIX ст. – початок XX ст. Стан розвитку в освіті та вітчизняній військовій педагогіці в 20-80-ті роки XX ст. Відродження системи військового виховання, військового навчання в період становлення незалежної України. Військове виховання та освіта в країнах Древньої Греції та Риму. Розвиток військового виховання у середньовічній Європі в епоху Відродження та Реформації. Сучасна система військового навчання та військового виховання в розвинених країнах.

Військова педагогіка як наука. Предмет військової педагогіки, її місце в системі педагогічних наук. Науково-теоретичні, воєнно-теоретичні та методологічні основи військової педагогіки. Базові категорії військової педагогіки: виховання, навчання, освіта, розвиток, психологічна підготовка, самовиховання. Зв'язок військової педагогіки з іншими науками.

Зростання ролі військової педагогіки в сучасних умовах життєдіяльності Збройних Сил України. Основні напрямки використання досягнень військової педагогіки у забезпеченні ефективного вирішення завдань, що стоять перед Збройними Силами України, у військово-

юридичній діяльності.

Військово-педагогічний процес. Сутність, зміст і структура військово-педагогічного процесу. Особливості військово-педагогічного процесу. Фактори, які надають вплив на військово-педагогічний процес. Закономірності військово-педагогічного процесу: загальні закономірності військово-педагогічного процесу, закономірності формування особистості, закономірності формування військових колективів, специфічні закономірності військово-педагогічного процесу. Система методів військово-педагогічних досліджень: сутність, зміст і характеристика. Місце та роль військово-юридичних кадрів в організації військово-педагогічного процесу у військових частинах та підрозділах Збройних Сил України.

Принципи навчання і педагогічні умови їх застосування у військово-юридичній діяльності. Принципи навчання та їх дидактичні вимоги. Взаємозв'язок принципів навчання з законами і закономірностями процесу навчання, формами і методами навчання. Вимоги та умови реалізації принципів навчання військовослужбовців. Місце та роль військово-юридичних кадрів у забезпеченні реалізації вимог принципів навчання військовослужбовців Збройних Сил України. Методологія та методика аналізу ефективності застосування системи принципів навчання військовослужбовців в організації навчального процесу в частинах та підрозділах Збройних Сил України.

Методи і форми навчання і педагогічні умови їх застосування у військово-юридичній діяльності. Поняття і роль методів у процесі навчання військовослужбовців Збройних Сил України. Зв'язок методів навчання з прийомами та засобами навчання. Класифікація методів навчання військовослужбовців. Основні методи навчання військовослужбовців. Зміст, вимоги та умови ефективного використання методів навчання військовослужбовців. Традиційні методи навчання військовослужбовців і педагогічні умови їх застосування. Активні методи навчання, їх сутність та особливості. Основні активні методи і їх характеристика. Особливості

застосування методів навчання у підготовці військовослужбовців Збройних Сил України.

Поняття форм навчання, їх місце у процесі навчання військовослужбовців Збройних Сил України. Фактори, що визначають форми навчання. Зв'язок форм навчання з методами навчання. Класифікація форм навчання військовослужбовців. Загальні та специфічні форми навчання, Зміст, вимоги та умови використання форм навчання військовослужбовців.

Місце та роль військово-юридичних кадрів у забезпеченні реалізації вимог методів та ефективному застосуванні форм навчання у підготовці військовослужбовців. Методологія та методика аналізу ефективності застосування системи методів і форм навчання військовослужбовців в організації навчального процесу в частинах та підрозділах Збройних Сил України.

Сутність і характеристика процесу виховання військовослужбовців. Сутність та основні завдання процесу виховання військовослужбовців. Основні функції процесу виховання військовослужбовців. Основні вимоги до процесу виховання військовослужбовців. Фактори, що впливають на процес виховання військовослужбовців. Основні елементи процесу виховання військовослужбовців. Модель процесу виховання та його послідовність. Методологія та методика аналізу ефективності організації виховної роботи у військових частинах та підрозділах Збройних Сил України.

Принципи і методи виховання військовослужбовців, педагогічні умови їх застосування у військово-юридичній діяльності. Поняття та зміст принципів виховання. Місце та роль принципів виховання в процесі виховання військовослужбовців Збройних Сил України. Взаємозв'язок принципів виховання і закономірностей виховного процесу. Система принципів виховання військовослужбовців. Фактори, що визначають систему принципів виховання військовослужбовців. Зміст та вимоги застосування принципів виховання.

Поняття методів виховання. Місце і роль методів виховання у процесі

виховання військовослужбовців. Фактори, що визначають методи виховання. Зв'язок методів виховання з прийомами і засобами виховання. Методи виховання і принципи виховання. Система методів виховання військовослужбовців Збройних Сил України. Зміст, вимоги та умови ефективного застосування методів виховання військовослужбовців у виховній діяльності з особовим складом військових частин і підрозділів.

Місце та роль військово-юридичних кадрів у забезпеченні реалізації принципів і методів виховання військовослужбовців у виховному процесі. Методологія та методика аналізу ефективності застосування принципів і методів виховання військовослужбовців у військових частинах та підрозділах Збройних Сил України.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Л	ПЗ	СР
1.		Модуль 1. Військова психологія				
		Тема 1. Предмет, завдання і методи військової психології. Роль психологічних знань у військово-юридичній діяльності	6	2	2	2
		Тема 2. Психологія особистості військовослужбовця	6	2	2	2
		Тема 3. Психологія військового колективу	6	2	2	2
		Тема 4. Психологічні аспекти лідерства та управління у військовому колективі	6	2	2	2
		<i>Разом</i>	24	8	8	8
2.		Модуль 2. Військова педагогіка				
		Тема 1. Роль і місце військової педагогіки в підготовці військовослужбовців	6	2	2	2
		Тема 2. Військово-педагогічний процес	6	2	2	2
		Тема 3. Принципи навчання і педагогічні умови їх застосування у військово-юридичній діяльності.	6	2	2	2
		Тема 4. Методи і форми навчання і педагогічні умови їх застосування у військово-юридичній діяльності.	6	2	2	2
		Тема 5. Сутність і характеристика процесу виховання військовослужбовців.	6	2	2	2
		Тема 6. Принципи і методи виховання військовослужбовців, педагогічні умови їх застосування у військово-юридичній	6	2	2	2

		діяльності.				
		<i>Разом</i>	36	12	12	12
		Усього годин / кредитів ECTS	60	20	20	20

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни «Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань курсантів (студентів) здійснюється у формі усного та письмового опитування на семінарських заняттях, виконанні завдань контрольної роботи та підсумкового контролю у вигляді тестів чи відкритих питань. Під час оцінювання враховуються повнота, глибина, оперативність, конкретність, узагальненість, систематичність, системність, рівень розгорну тості відповідей та усвідомленість змісту матеріалу. За результатами практичних занять з кожного з модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 15 балів відповідно), що включається до підсумкової оцінки знань.

Протягом семестру курсанти (студенти) виконують завдання для самостійної роботи (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу протягом семестру – 10 балів.

Формою підсумкового контролю знань курсантів (студентів) з дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і
видами контрольних заходів:

Поточний контроль				Самостійна робота курсанта (студента)	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2				
п/з, с/з	колоквіум	п/з, с/з	колоквіум			
max 10	max 5	max 10	max 5	max 10	Іспит max 60	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 10	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	8	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	6	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Колоквіум	Max 5	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість суттєвих помилок
	1	Прогалини в знаннях, студент слабо володіє матеріалом роботи
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні й практичні висновки
	8	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплені фактичними даними
	6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість і самостійність у дослідженні
	4	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, відсутні висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом
	2	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи

	0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури і знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших із них за допомогою викладача
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти

денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	2	35–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст.43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
2. Про статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 № 448-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22-23. Ст.194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text>
3. Про дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 р. № 551—XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999, № 22-23. Ст.197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>
4. Про військовий обов’язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 № 2232-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст.385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>

5. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст.108. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>

Література

1. Основи військової психології: навч. посіб. / Г.В. Бондарев, П.П. Круть. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020.
2. Військова психологія: методологічний аналіз: навч. посібник / П.М. Лісовський. Київ: Кондор, 2017.
3. Основи психології і педагогіки: підручник / М. Й. Варій, В. Л. Ортинський. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017.
4. Педагогічні технології та методи навчання у схемах і таблицях: навч. – метод. посіб. / В. А. Кротюк, Н. Б. Щокіна, К. О. Яндола. Харків: ХНУПС, 2019.
5. Вітченко А.О., Осьодло В.І., Салкуцян С.М. Технології навчання у вищій військовій школі: теорія і практика: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В.М. Телелима. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2016.
6. Балашова С.П., Васильєв С.П., Дубровинський Г.Р. Практичний курс військової психології: навч. посіб., част. 2. Вид. друге, переробл. Київ: КНУ, 2013.
7. Балашова С.П., Васильєв С.П., Дубровинський Г.Р., Кирик В.Л. Практикум із військової психології: навч. посіб. Київ: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2015.
8. Варій М.Й., Козяр М.М., Коваль М.С. Військова психологія і педагогіка: посібник / за заг. ред. М.Й. Варія. Львів: Вид-во “Сполом”, 2003.
9. Теоретичні основи психології і педагогіки військового колективу : курс лекцій / М. М. Голик, А. Л. Папікян. Львів : ЛВІ, 2006.
10. Ягупов В. Військова психологія. Київ: Тандем, 2004.
11. Стасюк В. В. Військова психологія видородової діяльності: підручник. Київ: Золоті ворота, 2012.

12. Основи психологічної допомоги військовослужбовцям в умовах бойових дій: метод. посіб. / О. М. Коқун, Н. А. Агаєв, І. О. Пішко, Н. С. Лозінська. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2015.

13. Стасюк В.В. Психологія локальних війн та збройних конфліктів: підручник. Київ: НУОУ імені Івана Черняховського, 2016.

14. Профілактика відхильної поведінки у військовослужбовців: навчально-методичний посібник / А.М. Романишин, Т.М. Мацевко та ін. Львів: НАСВ, 2017.

15. Основи психологічних знань про психічні розлади для військового психолога. Методичний посібник / Коқун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2018.

16. Психологія бою: посібник / Грицевич Т. Л., Гузенко І. М., Капінус О. С., Мацевко Т. М., Романишин А. М.; за ред. А. М. Романишина. Львів: Видавництво «Астролябія», 2017.

17. Хоружий С.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Психологічна робота з посттравматичними стресовими розладами (ПТСР) у військовослужбовців Збройних Сил України. Частина 2: Групові форми психологічної допомоги військовослужбовцям у подоланні наслідків психологічної травматизації. Методичний посібник. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2017.

18. Агаєв Н.А., Дикун В.Г., Стасюк В.В. Особливості організації морально-психологічного супроводу в арміях зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2020.

19. Коқун О.М., Агаєв Н.А. та ін. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України. Методичний посібник. Київ : ФОП Маслаков, 2019.

20. Стрес-асоційовані розлади здоров'я в умовах збройного конфлікту : монографія / В.С. Гічун та ін. Дніпро: Акцент ПП, 2019.

21. Теорія і практика психологічної допомоги та реабілітації: підручник / колектив авторів; за заг. ред. В. Осьодла. Київ: НУОУ ім. Івана Черняховського, 2019.

22. Концепція лідерства за стандартами армій країн НАТО (Conception of leadership in accordance with the armies standards of NATO countries) : навч. посіб. / О. Ф. Хміляр та ін. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018.

23. Капосльоз Г. В., Глова Л. А., Куліда І. М. Соціальна психологія у військовій діяльності : навч. посіб. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018.

24. Психологія екстремальної діяльності: навч. посіб. Харків : НАНГУ, 2017.

25. Психологічне забезпечення у збройних силах зарубіжних країн : навч. посіб. / кол. авт. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2017.

26. Соціально-психологічні технології управління військовими колективами: навч.-метод. посіб. / Т.Л. Грицевич, О.С. Капінус, Т.М. Мацевко, П.П. Ткачук. Львів: НАСВ, 2018.

27. Стасюк В.В. Психологічне забезпечення діяльності військ (сил): підручник. Київ: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2014.

28. Гаврюшенко В.В., Приліпко О.Ф., Прохоров О.А., Шемчук В.А., Шемчук О.М. Особливості міжособистісної взаємодії військовослужбовців у проблемних ситуаціях. Київ : ВІКНУ, 2018.

29. Лисюк О., Мась Н., Степук Н., Сторожук Н. Психолого-педагогічний практикум з психологічного забезпечення професійної діяльності підрозділу: навч.-метод. посіб. Київ: ВІКНУ, 2019.

30. Психологічне забезпечення діяльності силових структур України: навч. посіб./ Г.Р. Дубровинський. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2019.

Інтернет-ресурс:

1. Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів «НЕІК» «Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)»: <https://neik.nlu.edu.ua/>

2. Електронний курс на порталі «Автоматизована система управління навчальним закладом» питання, методичні рекомендації,

програма навчальної дисципліни тощо з навчальної дисциплін «Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)»: <https://acs.nlu.edu.ua/>

3. Романишин А.М., Бойко О.В., Губенко І.М. Первинна допомога і реабілітація в бойових умовах. URL:

http://warhistory.com.ua/book/pervinna_dopomoga_reab_1_tac_ya_v_boyovih_umovah-21